

Drinkende jeugd primair gezondheidsprobleem

Van onze redacteur

Vorige week presenteerde het kabinet de Hoofdlijnenbrief Alcoholbeleid. Jongeren die steeds jonger, meer en vaker drinken staan hoog op de agenda. Gemeenten krijgen een centrale rol in de aanpak van dit probleem en gaan nu zelf toezicht houden op de naleving van de Drank- en Horecawet. Volgens directeur Wim van Dalen van STAP (Stichting Alcoholpreventie) is dat niet genoeg. 'We moeten het overmatige drinken niet alleen als veiligheidsprobleem zien, maar vooral als gezondheidsprobleem.'

Jullie zeggen dat het nieuwe beleid tekort schiet. Waarin schiet het tekort?

Er is geen sprake van een substantiële prijsverhoging, er wordt geen hogere leeftijdsgrens ingesteld en de handhaving blijft ernstig tekortschieten. Daarmee blijft alcohol erg gemakkelijk verkrijgbaar voor jongeren. Het is een te voorzichtig beleid. Het is Borst en Hoogervorst eerder niet gelukt en het lijkt erop alsof nu de gemeenten het mogen proberen. Als je op grond van onderzoek kijkt naar wat een effectief beleid is, dan staat bovenaan een strengere accijnsbeleid. Het is opmerkelijk dat de overheid nauwelijks invloed wil uitoefenen op de prijs van drank terwijl dat één van de meest bepalende factoren is voor het hoge alcoholgebruik. Per krat bier stijgt de prijs nu slechts 60 eurocent. Het mag geen naam hebben en als bovendien de supermarkten met hun standaardaanbiedingen van gemiddeld 25% korting blijven strooien, heb je er helemaal niks aan. Het kabinet moet er voor kiezen het accijnsinstrument doelgericht in te zetten. De afgelopen jaren heeft de prijs van alcohol zelfs de inflatie niet bijgehouden. Bier is een klantenlokker geworden van de supermarkten. En dat terwijl we juist op het prijsbeleid zouden moeten scoren. Sterker nog, als we dat niet doen gaan we de strijd verliezen.

En hoe zit het met de breezers?

Ook de aanpak van de breezers en andere zoete drankjes blijft onder de maat. Die zorgen sinds een jaar of tien voor een toename van alcoholgebruik onder jongeren met als resultaat dat de gemiddelde beginleeftijd nu ruim 12 jaar is. Het kabinet heeft vooralsnog alleen voorzichtige plannen om deze drankjes, die in de supermarkten te krijgen zijn, aan te pakken via een zoetkrachtformule.

Daarmee zouden de drankjes een aparte status kunnen krijgen waardoor specifieke maatregelen, zoals het verbannen ervan naar de slijter of extra accijnsheffingen, juridisch mogelijk worden. De vraag daarvoor is nu neergelegd bij het RIVM. Het kabinet vaart daarmee wel erg op safe. Wij pleiten ervoor nu deze maatregelen te nemen. Het radicaal aanpakken van de zoete drankjes zou één van de sterke uitgangspunten moeten zijn van het beleid. Iedereen weet dat deze drankjes alcohol zo aantrekkelijk maakt voor jongeren terwijl de schade ervan voor hun gezondheid onomkeerbaar kan zijn. Waarom het dan niet verbieden, als het probleem zo zichtbaar is? Omdat de overheid bang is voor claims uit de industrie bij het Europese Hof. En dat terwijl de Franse overheid een reclameverbod voor alcoholreclame op tv op gezondheidsargumenten met succes heeft verdedigd bij het Hof na een aanklacht van Bacardi.

Hoe kan de handhaving beter?

We moeten het aantal verkooppunten verminderen en beginnen met alle verkopers van alcohol vergunningplichtig te maken, zoals aanvankelijk ook de bedoeling was van minister Klink. Daarmee neemt de overheid de Drank- en Horecawet serieus als volksgezondheidswet en als instrument om niet alleen supermarkten maar ook de vogelvrije bierkoeriers, internetaanbieders aan de regels te onderwerpen waaraan nu ook de horeca en de slijter zich moeten houden. Positief zijn we over de voorgestelde wettelijke beperking van reclame op tv en radio tot 9 uur 's avonds. Dat is een eerste stap in de richting van een verdere beperking van alcoholreclame.

Het kabinet heeft toch op het gebied van de handhaving veel toegezegd in het nieuwe beleid? Zoals de pilot met de 15 gemeenten?

Dat vind ik op zich een goede zaak. Wil je echter als overheid ontzag inboezemen bij de alcoholverstrekkers, dan zul je minstens drie keer per jaar een goede controle moeten houden, met reële risico's voor de verkoper. Dus boetes en verlies van vergunningen bij overtredingen. Momenteel heeft de verstrekker geen enkel ontzag voor de huidige wijze van handhaving. Uit onderzoek is gebleken dat negen van de tien verstrekkers zich niet aan de regels houden. De handhaving zal dus enorm verbeterd en geïntensiveerd moeten worden. Het is echt de vraag of die handhaving door lokale inspecteurs kan worden verbeterd. Ze stralen niet het gezag uit van een politiemann, terwijl de ernst van de zaak zodanig is dat een dergelijk gezagstatus nodig is bij het optreden tegen overtreders. Ik zeg niet dat het bij voorbaat kansloos is, echter de voorstellen hebben het karakter van een grootschalig experiment. Het kabinet moet het ook zo duiden. Wij pleiten ervoor 'mystery shoppers' in te zetten om overtredingen op te sporen. Nu posten inspecteurs bij verkooppunten, dat gaat heel lastig, het is moeilijk om overtredingen te constateren en ook de bewijsvoering is lastig. En de vraag wie geïntensiverde handhaving gaat betalen is evenmin structureel opgelost.

Maar de problemen variëren toch flink per gemeente, zo stelt het kabinet? Daarom is juist het voorstel dat gemeenten zelf toezicht houden.

Directeur Wim van Dalen van Stichting Alcoholpreventie: 'Als je het bepalen van de leeftijdsgrens aan gemeenten overlaat lijkt het alsof het alleen om veiligheid gaat en niet om de gezondheid van jongeren. Wetenschappelijk gezien is vastgesteld dat een hogere leeftijdsgrens effectief is.' Foto: Mirjam Bout

STAATSCOURANT

SINDS 1814

Redactie

Wvd. hoofdredacteur: drs. W.M.C. de Jong;
Eindredacteur: P.C.M. Brouwers

Redactieadres: Redactie Staatscourant
Postbus 20020, 2500 EA Den Haag
Bezoekadres: Prinses Margrietplantsoen 88,
2595 BR Den Haag
telefoon: 070-378 96 39; fax: 070-385 55 05
e-mail: staatscourant@sdu.nl
internet: www.staatscourant.nl
e-Staatscourant: via www.staatscourant.nl

Advertentieafdeling: P.G.J.M. Driessen
Een brochure met tarieven en voorwaarden van advertenties wordt op aanvraag toegezonden. Kopij voor advertenties richten aan: Advertentieafdeling Staatscourant, Postbus 20020, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-378 95 46; fax 070-385 27 89 e-mail: adv.staatscourant@sdu.nl

Op alle opdrachten tot plaatsing van advertenties in de Staatscourant zijn de Advertentievoorwaarden Staatscourant van toepassing, gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer Hr. 27124000. Eventuele Algemene Voorwaarden van de opdrachtgever worden niet aanvaard.

Abonnementen: De Staatscourant verschijnt op werkdagen en is onderdeel van het pakket Sdu Wet & Recht. De prijs van een jaarabonnement is € 356; halfjaarabonnement € 186; kwartaalabonnement € 90; proefabonnement van 1 maand € 15,50. De prijs van een los nummer is € 4,05. Deze prijzen zijn exclusief BTW en inclusief verzend- en administratiekosten.

Sdu Klantenservice: tel. 070-378 98 80;
fax: 070-378 97 83; e-mail: sdu@sdu.nl

Uitgever:
drs. M.R. Bom (070-378 98 77)

De Staatscourant is een uitgave van Sdu Uitgevers bv, Den Haag.

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Sdu Uitgevers bv c.q. de betreffende auteur.

De publicatierechten van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie zijn geregeld met Beeldrecht te Amstelveen.

ISSN 1566-7235

Als je kijkt naar de omvang van het alcoholgebruik onder jongeren en naar de gezondheidsrisico's zijn de alcoholproblemen overal hetzelfde. Alleen de veiligheidssituaties verschillen per gemeente wat afhankelijk is van de horecafunctie. Door de gemeente veel experimenteeruimte te geven suggereert het kabinet dat uniforme landelijke maatregelen niet noodzakelijk zijn en

Verdedigers van de gezondheidsbelangen zitten bij de beleidsmakers niet op de eerste rij

dat het accent moet liggen op het handhaven van de openbare orde en de veiligheid. En dat terwijl juist een krachtige landelijke uniforme aanpak nodig is om jongeren te beschermen tegen de gezondheidsrisico's van alcoholgebruik.

Jullie pleiten ervoor landelijk de leeftijdsgrens op te schroeven naar 18 jaar?

Als we de grens van 18 jaar instellen is dat een krachtig signaal naar jongeren, opvoeders en verstrekkers, net als dat in veel andere Europese landen het geval is. Alcohol is nu eenmaal een schadelijk product voor jongeren die nog in de groei zijn. Als je het bepalen van de leeftijdsgrens aan gemeenten overlaat lijkt het alsof het alleen om veiligheid gaat en niet om de gezondheid van jongeren. Wetenschappelijk gezien is vastgesteld dat een hogere leeftijdsgrens effectief is. Landelijke invoering is daarmee goed te verdedigen. Maar natuurlijk spetteren de horeca en het CBL (de koepel van de supermark-

ten) flink tegen. In 2006 was de burgemeester van Katwijk zover dat hij met de plaatselijke supermarkten had afgesproken de leeftijdsgrens te verhogen naar 18 jaar om zo de overlast van dronken jongeren in het dorp tegen te gaan. Uiteindelijk werden de supermarkten door hun landelijke hoofdkantoren teruggedroten. Het kabinet heeft die ervaring meegenomen in hun voornemen nu de

gemeenten zelf de bevoegdheid te geven om de leeftijdsgrens te verhogen. Zo'n cruciale maatregel kun je echter niet aan een gemeente overlaten, vind ik. Het is net als met de maximale snelheid binnen de bebouwde kom, dat laat je ook niet over aan een gemeente.

Wat is de rol van de ouders bij het probleem? Moeten zij meer doen om hun kinderen van de fles af te krijgen?

De norm is vervaagd. Het is niet meer gangbaar dat je voor je zestiende nog niet drinkt. In het huidige opvoedingsklimaat zijn ouders niet meer gewend duidelijke regels te stellen over alcohol. Professionals hebben ouders ook jarenlang op het verkeerde been gezet door hen aan te bevelen kinderen op jonge leeftijd met alcohol te leren omgaan. Die visie is op grond van onderzoek inmiddels bijgesteld: kinderen die thuis niet mogen drinken blijken ook buitenshuis minder te drinken. Duidelijke regels stellen helpt dus!

De grote boosdoener in het hele verhaal lijkt de alcoholindustrie te zijn?

De afhankelijkheid van de alcoholindustrie is groot. Het is een wereldwijde industrie met een miljardenomzet en veel arbeidsplaatsen. Alcohol is een aanvaard consumptieartikel. De naam Heineken alleen al heeft bij veel Nederlanders een positieve uitstraling. Het klinkt anders dan de naam van een tabaksfabrikant als Philip Morris terwijl alcohol en tabak zusjes zijn als het gaat om de enorme gezondheidsschade. Je kunt je dan ook voorstellen dat het moeilijk is voor een kabinet om krachtige maatregelen in te voeren, zoals een forse accijnsverhoging of een reclameverbod. Borst pleitte een paar jaar geleden voor een ander reclamebeleid en een hogere leeftijdsgrens. Toen sloegen de stoppen door en stond meteen Wiegel op de stoep namens de industrie. Het is een sterke lobby en ze beschikken over zeer sluitend netwerk aan contacten. Wij als verdedigers van de gezondheidsbelangen zitten bij de beleidsmakers niet op de eerste rij. In bepaalde teksten van de nieuwe Alcoholbrief herken je direct de visie van de alcoholindustrie. Waarom in dat soort documenten altijd maar weer die verwijzingen naar de positieve kanten van alcoholgebruik? Alcohol is 'no ordinary commodity'. We moeten kijken wat de schade is en hoe we die kunnen beperken. Wij zijn echt niet tegen drank per se. Maar je maakt het voor beleidsmakers lastig als je steeds blijft roepen dat om een product gaat met gezondheidsvoordelen terwijl die voordelen weinig om het lijf hebben.'

Pieter Verbeek